

Bratislava, 04.04.2013

Politické strany nesplnili sľub do roka sprísniť kontrolu ich financovania

Ani jedna z piatich parlamentných strán, ktoré minulý rok pred voľbami sľúbili zvýšiť transparentnosť ich financovania a sprísniť kontrolu straníckych aktivít, nesplnila svoj verejne podpísaný záväzok. Viac ako rok po kauze Gorila tak napriek sľubom ostáva systém financovania politikov bez nezávislej kontroly, vykazujú sa len niektoré výdavky a voľby starostov či županov sú bez akejkoľvek regulácie finančných tokov. Nesplnený záväzok prakticky znamená, že nadchádzajúce župné i prezidentské voľby zrejme prebehnú bez dostatočnej kontroly financovania kandidátov.

Dnes uplynul rok od zasadnutia nového parlamentu, teda doby, počas ktorej sa strany zaviazali do Národnej rady SR predložiť a podporiť návrhy zriadiť nestrannú kontrolu financovania strán, zaviesť vykazovanie výdavkov politických strán na komunálne voľby ako aj výdavkov tretích strán a samotných kandidátov, motivovať strany priznávať súkromné dary ich naviazaním na výšku štátnej podpory, sprísniť majetkové priznania či zvýšiť sankcie za porušovanie zákona. Strany Smer-SD, KDH, OĽaNO, SDKÚ ani Most-Híd tieto záväzky nesplnili. Strana SaS, ktorá iniciatívu mimovládok tiež podporila, sa k termínu jedného roka pri podpise nechcela zaviazat.

Čiastočné plnenie predstavuje zámer dvoch exposlancov KDH D.Lipšica a J.Žitňanskej (dnes Nová väčšina), ktorí v novembri 2012 do parlamentu predložili návrh deklarovať bezodplatné plnenia a naviazať štátne dotácie na súkromné dary stranám, v čom ich podporili aj poslanci OĽaNO (novela však neprešla).

Počas nasledujúcich dvoch rokov bude na Slovensku štvoro volieb - župné, prezidentské, európske a komunálne. Ročná nečinnosť strán znamená, že jesenné župné a zimné prezidentské voľby s veľkou pravdepodobnosťou prebehnú bez toho, aby verejnosť dostatočne poznala pozadie financovania kandidátov.

Iniciatíva TIS, INEKO a SGI vznikla v januári 2012 po tom, čo kauza Gorila vrhla vážne podozrenia o nekalom financovaní politických strán. Tie však na Gorilu nereagovali žiadnym konkrétnym záväzkom. Okrem strany SaS dokonca nijako systém financovania politikov ani neplánovali zmeniť, ak sa pozrieme na ich sľuby v ich predvolebných programoch.

Strany oficiálne vykázali v kampani pred poslednými parlamentnými voľbami výdavky cez 13 miliónov eur. Za celé štvorročné obdobie sú politické strany dotované zo štátnych príspevkov 48 miliónmi eur.

Gabriel Šípoš, Transparency International Slovensko,
Peter Goliaš, Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy INEKO
Ctibor Košťál, Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť SGI